

Etablering af vidensskabende netværk

Beskrivelse af projekt der etablerede vidensskabende netværk mellem specialpædagogiske boenheder for udviklingshæmmede/senhjerneskadede beboere med en voldelig kommunikationsform (2003).

Under projektpuljen: Flaskehalse og forebyggelse af vold i særligt udsatte bo- og servicetilbud

Formålet med projektet var, med udgangspunkt i projektdeltagernes egne erfaringer, at udvikle en metode til gensidig erfaringsudveksling og vidensopbygning imellem medarbejdere og ledere fra forskellige, men sammenlignelige specialpædagogiske boenheder med henblik på at styrke deltagernes handlekompetence og oplevelse af at kunne udnytte et tværkollegialt samarbejde i forbindelse med voldsforebyggelse og løsning af problemer i forhold til særligt udadreagerende beboere.

Målgruppen bestod af medarbejdere, ledere og forvaltningsansatte fra 6 forskellige boenheder fra Ringkjøbing Amt, Frederiksborg Amt, Vejle Amt, Storstrøms Amt og Århus Amt (i alt ca. 30 deltagere).

Deltagerne var opdelt i hhv. en netværksgruppe og en koordineringsgruppe. Netværksgruppen bestod af både uddannede og ikke pædagogisk uddannede medarbejdere (mellem 3-5 deltagere) samt den daglige leder fra hvert af de 6 deltagende specialpædagogiske botilbud. Koordineringsgruppen bestod af ledere fra boenhederne samt vicekontorchef/konsulenter på forvaltningsniveau.

Projektperioden blev afholdt i perioden august 2000 til maj 2001.

Efter ønske fra netværksgruppens deltagere blev der, for at spare tid og transport, afholdt 2 internatkurser og en enkelt temadag, fremfor et internatkursus med 3 efterfølgende temadage. Denne disposition forøgede udgifterne til ophold og fortæring, men betød en mere effektiv udnyttelse af deltagernes samvær uden overskridelse af det endelige budget, idet udgifterne til udefra kommende konsulentbistand og transport hermed kunne reduceres.

Metode og projektforsløb har indeholdt en opbygning af et gensidigt kendskab projekterne imellem, ud fra et til netværksgruppens deltagere fremsendt forberedelseskema (bilag 1).

Besvarelserne dannede udgangspunkt for den videre erfaringsudveksling og blev fremlagt af netværksgruppens deltagere på det første internatophold. Det første møde i netværksgruppen var en forudsætning for den åbenhed og gensidige interesse deltagere skulle udvikle i forhold til hinandens daglige praksis.

Perioden indtil det næste internatkursus for netværksgruppen indeholdt to typer aktiviteter.

Der blev for der første for både netværksgruppen og koordineringsgruppens medlemmer afholdt 2 tema.

Den første temadag indeholdt en nærmere præsentation af metoden til oprettelse af vidensskabende netværk og metodens muligheder v/udviklingschef Knud Ramian, Center for Evaluering, Risskov.

Indholdet af den efterfølgende temadag blev valgt ud fra et ønske om at tilføre gruppen ny viden og inspiration til opbygning af gensidig tillid og kontakt til den særlig udadreagerende eller selvskadende beboer (som voldsforbyggende strategi) ved hjælp af metoden Gentle Teaching ved Prof. John McGee.

De enkelte bosteder fik desuden i denne mellempriode til opgave at forberede fremlæggelse af et udviklingsønske, problem eller fagligt spørgsmål til de øvrige deltagere på det følgende netværksmøde (forberedelsesguide, bilag 2).

Projekterne valgte her følgende temaer:

- Hvordan kan vi opnå en fælles forståelsesramme, således at vi kan opfylde beboernes behov bedst muligt?
- Hvordan arbejde med overskuelighed og struktur for beboeren uden at blive formynderisk?

- Manglende sygdomserkendelse hos udadreagerende beboere
- Hvilke erfaringer har I andre i forhold til anvendelse af magt?
- Hvordan arbejder I for at undgå det?
- Fra enkeltmandsprojekt til dobbeltmandsprojekt
- Hvordan får vi glæden og energien i arbejdet tilbage?

På dette internatmøde fungerede de øvrige botilbud som reflekterende team i forhold til fremlæggelserne. Deltagerne fik af projektkoordinator til denne del en introduktion til anvendelsen af reflekterende team som et redskab til kollegial læring og erfaringsudvikling. Netværksgruppens samvær blev afsluttet med en fælles drøftelse af udbytte og anvendelighed af "vidensskabende netværk". Der blev desuden afsluttet med en skriftlig evaluering ud fra et på forhånd udarbejdet spørgeskema, hvis resultater er sammenfattet i det følgende:

1. Hvad har været det bedste ved at deltage i projektet "vidensskabende netværk" (læring, tanker, refleksioner osv.)?

- Dejligt at høre om andres erfaringer. Vi var ikke alene om at have oplevet de ting vi stod i.
- Vi turde på grund af den åbenhed der var i gruppen både fortælle om vanskeligheder og succeser.
- Rart at de andre så hurtigt kunne forstå, hvad vi talte om og dermed komme med erfaringer om det samme emne

- Vi er ikke alene, der er andre vi kan udveksle erfaringer med
- Vi har fået nye redskaber og inspiration til at arbejde videre med vores problemer
- Godt at blive taget alvorligt. Det er ikke noget pjat, vi fortæller om, men nogle vigtige situationer i vores arbejde
- Vi fik også selv talt noget mere sammen om det, vi står i til dagligt og en bedre forståelse af vores situation
- Det har styrket vores fælles drivkraft
- Godt med andres refleksioner over vores praksis, uden at de kom med bedrevidende svar
- Godt at lære om det at bruge reflekterende team og en god styring af fremlæggelserne
- Godt at blive tvunget til at formulere sine problemer overfor andre. Gør det mere klart for os selv.

2. Hvad mener du om metoden og forløbet af projektet?

- Mødet i netværksgruppen var lærerige og spændende. Godt med de forskellige fremlæggelser og at vi alle kunne deltage i at kommentere og yde bidrag til hinanden
- Oplægget med Knud Ramian var for svært at forstå, selvom det var den metode vi tog udgangspunkt i
- Jeg har fået svar på nogle spørgsmål, jeg ikke selv havde kunnet formulere
- Godt at mødes med nogle kolleger fra helt andre dele af landet og høre om deres virkelighed
- Der er givet mange "in put" til, hvordan vi selv kan komme videre
- Det var svært ved det første netværksgruppemøde at komme rigtig i gang. Det tager tid at høre om så mange forskellige steder,

- men vi havde meget udbytte af det på det efterfølgende møde
- Vi kom alle til at føle os gode til at hjælpe hinanden. Vidste mere end vi selv troede!
- Tryghed er afgørende for at metoden lykkes
- Metoden er god til at opsamle og formidle viden imellem os som arbejder i praksis
- Gerne et længere og mere intens projektforløb. Det er for længe med flere måneder imellem netværksmøderne
- Lettest at forstå metoder, når man har været igennem et forløb. Den kan også bruges i mange andre sammenhænge
- Vi syntes grupperne havde en god størrelse til at arbejde med reflekterende team
- Vigtigt med tryghed, så der bliver spurgt direkte ind til vores problemer under projektfremlæggelsen.

3. Er der noget, du har manglet, eller noget du mener, burde være gjort anderledes?

- Nej....
- Der var lange dage, fordi vi skulle nå igennem alles projekter og bevare koncentrationen i forhold til mange forskellige problemstillinger
- Kunne godt have brug for lidt mere tid til de enkelte projekter og tid til refleksion
- Metoden kunne suppleres med nogle videooptagelser af bosted og beboersituationer
- Gerne mere støtte og opbakning til udførelse af hjemmearbejdet fra arbejdspladsens side. Svært at tage sig tid til det
- Vi ville gerne have været flere med fra vores bosted, så alle havde prøvet metoden med reflekterende

team og hørt de andres tanker (refleksioner) om vores sted.

4. Har du forslag eller kommentarer i øvrigt?

- Vi ville ønske, at man kunne mødes jævnligt med nogle kollegaer på denne måde og vil gerne mødes i denne gruppe igen for at følge op på hinandens udviklingsprojekter

- Det burde være noget permanent, at man mødes med hinanden og udveksler erfaringer. Jeg er bange for at det her går i stå, når projektet er færdigt

- Gerne efterfølgende noget mere undervisning i konkrete emner, såsom kollegial omsorg, egne reaktioner efter voldsoplevelser. Gerne vide mere om, hvad andre gør

- Godt, hvis man også kunne oprette et netværk i eget amt. Lettere at mødes

- Gerne udveksling af viden eller fælles faglige oplæg i andre emner, såsom personaleansættelse i specialprojekter, sikkerhed i arbejdet, viden om hjerneskedede personer, magtanvendelse m.m.

Koordinator gruppen evaluerede mundtligt forløbet på det sidste koordinationsmøde den 5. april 2001, som blev afholdt i Fredericia, Vejle Amt. Deltagerne fik ligeledes mulighed for at evaluere skriftlig ud fra et udarbejdet spørgeskema (bilag 3).

Koordineringsgruppens vurderinger kan sammenfattes omkring følgende synspunkter:

- Der var generel stor begejstring blandt medarbejderne over forløbet. Meget inspirerende at mødes

med kolleger man slet ikke vidste fandtes, og som kunne berige hinandens praksiserfaringer.

- Deltagerne var blevet mere eftertænksomme over egen praksis og mere åbne i forhold til vejledning og forskellige løsningsmodeller
- Også mere opmærksomhed på muligheden for at kunne trække på hinandens erfaringer men spændende at se, om man efterfølgende ville følge op på denne mulighed
- Meget positivt, at de daglige ledere havde deltaget og man derved havde været fælles om både fremlæggelse og refleksion
- I nogle situationer også vanskeligt at fremlægge sine oplevelser og vurderinger som leder, ud fra den korte tid, som var til rådighed for hvert projekt og ud fra deltagelse af kun en del af arbejdsgruppen
- Bedre med Knud Ramians oplæg fra start og i en kortere og mere relevant præsentationsform
- På ledelsesniveau glæde over, at der var skabt mulighed for et kollegialt netværk med ligestillede på tværs af botilbud og amter
- Spørgsmål om man skulle opdele netværksmøderne (og en erfaringsudveksling) i hhv. medarbejder- og ledelsesnetværk. Kunne metoden også anvendes ved deltagelse af beboere?

Projektkoordinators afsluttende kommentarer og læring:

Metoden vidensskabende netværk har med projektet vist sin store anvendelighed og udbytte for deltagerne.

Metoden har som sin styrke en udvikling af medarbejdernes bevidsthed om at kunne yde væsentlige faglige og kollegiale bidrag til hinanden ud fra en meget enkelt metodisk tilgang.

Metoden styrker deltageres oplevelse af egen kompetence samtidig med, at den øger bevidstheden om, hvor meget man kan ved at udveksle erfaringer og problemer med hinanden.

Opbygges den nødvendige tryghed i netværksgruppen er medarbejderne meget villige til at dele erfaringer og de mere problematiske sider af arbejdet, forholdet til kolleger, ledelse og beboere. Den indledende del af projektet er derfor meget vigtig. Der skal findes en balance imellem at give deltagerne tid og mulighed for at præsentere sig sådan, som de opfatter sig selv, uden at denne fase tager for lang tid.

Den efterfølgende projektdel med de reflekterende team kræver lidt øvelse og en del styring af projektkoordinator for at lykkes. Dvs. for at de som fremlægger oplever en fordomsfri og respektfuld forholden sig til deres udvalgte problemområde eller udviklingsønske.

Faglig inspiration i form af temadage eller korte faglige indlæg kan godt kombineres. Oplæg om den metodiske tilgang i et sådant projekt

skal, ikke bare ud fra hensyn til et meget forskelligt uddannelsesniveau, fremstilles i en meget forenklet form, således at det ikke trækker energi for deltageres koncentration om det, der virkelig optager dem, nemlig udveksling af pædagogisk praksis og et godt arbejdsmiljø i forhold til en meget voldsomt reagerende beboergruppe.

Alle deltagere og ledere i dette projekt har efterfølgende bedt om en opfølgning på erfaringsudvekslingen i netværksgruppen. Dette er ud fra en selvfinansieringsmodel aftalt til at foregå som et 2 dages internatmøde i januar 2002, hvor Enkeltmandsprojektet Århus Amt, ligesom i dette projekt, vil stå for tilrettelæggelse og afholdelse af dagene.

Det kunne være ønskeligt om flere sociale projekter og faggrupper gjorde sig erfaringer med oprettelse af vidensskabende netværk, og medvirke til at videreudvikle erfaringerne med denne metodes anvendelighed og egenskaber.

Der er tale om en metode, som for medarbejderne selv at se, giver et stort udbytte på et enkelt grundlag.

Erfaringer fra dette projekt vil blive formidlet på www.enkeltmandsprojektet.dk/udviklingsprojekter. Interesserede er velkommen til at kontakte os for at høre nærmere. Man er også velkommen til at kontakte deltagerne fra dette projekt.

**VEJLEDENDE
FORBEREDELSESSEKEMA (bilag 1)**
Præsentation af jeres

boenhed/specialpædagogiske foranstaltning:

forholde jer til og jeres samspil i medarbejdergruppen?

1. Projektets boenhed overordnede indhold: - hvad er det for et projekt (enkeltmandsprojekt, flermandsprojekt, en specialgruppe)?- hvor bor I - i hvilke organisatoriske rammer og hvad er jeres fysiske forhold?- historie. Hvordan er projektet blevet til?
2. En kort beskrivelse af jeres beboer/beboere(- hvem bor i jeres projekt? - hvilken adfærd eller problemstilling synes I er vanskeligst at tackle i forhold til hver af beboerne?
3. Hvor mange medarbejdere har I ansat i projektet (normering og vagtfordeling)?
4. Er der herudover etableret dagtilbud til beboerne?
5. Kan I give en kort oversigt over hvilke aktiviteter, der foregår i løbet af ugen eller andet, som giver et indtryk af, hvad I foretager jer sammen med beboerne?
6. Hvordan vil I beskrive jeres pædagogiske tilgang til beboerne?
7. Hvad i jeres pædagogiske indsats er I mest tilfredse med? Hvad ønsker I udviklet?
8. Hvad i jeres samarbejde og personalepolitik (inkl. sikkerhedspolitik), synes I fungerer godt? Hvad ønsker I udviklet?
9. Ser I en sammenhæng mellem den type af beboere, som I skal
10. Hvilke aftaler har I omkring supervision, undervisning, konsulentbistand og lign.
11. Hvordan fungerer jeres personalemøder og informationssystem?
12. Hvad er lederens rolle i forhold til medarbejdernes (indgår i det daglige praktiske pædagogiske arbejde, aftaler omkring faglig udvikling, medarbejdersamtaler eller andet)?
13. Hvad er jeres personalepolitik omkring pauser, faglig inspiration, alene-arbejde og lign.
14. På hvilke områder kunne I tænke jer at vide mere eller indgå i et fagligt erfarings-udveksling med lignende specialprojekter?
15. Hvilken faglig pædagogisk problemstilling eller personaleproblematik kunne I i dag tænke jer yderligere belyst eller diskuteret sammen med netværksgruppen?

Guide til forberedelse af temadage

Vælg et emne, som I er meget optaget af, noget I ønsker at blive klarere på, høre de andre netværksgrupper mening om eller måske noget, som I synes, at I har prøvet på en ny eller spændende måde - så derfor

1. Giv jeres emne en klar overskrift, så alle ved, hvad fokus vil være i fremlæggelsen

2. Giv herefter en beskrivelse af emnet: Hvad handler det om, hvem er det et problem for, hvordan viser det sig osv.
3. Fortæl, hvordan I har arbejdet med emnet. Hvad der er gået godt eller skidt og hvad I tænker om det
4. Fortæl, hvad I godt kunne tænke jer at høre de andres mening, tanker, ideer, erfaringer om eller lignende (reflektioner)

VEJLEDNING TIL TEMADAGE (bilag 2)

Hver tema/temagruppe har i alt 1½ time til rådighed. I begynder med at få maksimal ½ time til at fremlægge jeres tema. Jeg vil gøre mit bedste for, at I i dette tidsrum får lov til at fremlægge jeres tema og synspunkter uden for mange afbrydelser. Afklarende og forståelsesmæssige spørgsmål skal der selvfølgelig være plads til.

Om I blot vil fortælle eller også udlevere noget på skrift, vise et videoklip eller diskutere i gruppen for åben skærm er helt op til jer selv. Jeg vil være den tidsmæssige bagstopper, men ellers overlade styringen til jer. Vælg evt. en til denne opgave.

Jeres kollegagrupper bliver herefter spurgt om de forstår, hvad der er jeres tema og hvad I gerne vil have deres refleksioner på (- til udvikling af større fælles viden og forståelse af emnet!)

Så "summer" jeres kollegagrupper over emnet i ca. 15 minutter, hvorefter vi på skift fra grupperne hører, hvilken viden, erfaringer,

genkendelse eller tanker, de har i forhold til jeres emne (ca. ½ time).

Deres tilbagemeldinger er herefter at betragte som en gave til jer - som I bruger eller bare siger tak for. Ideen med denne metode er, at ingen er klogest, men at vi ved noget forskelligt og i fællesskab kan udvikle en større viden og forståelse af et emne, vi alle kan genkende eller sætte os ind i.

Temagruppen slutter af med at sige, hvorledes de har oplevet det, at dele deres tema med de andre (ca. 15 min.).

EVALUERINGSSKEMA for koordineringsgruppens medlemmer (Bilag 3)

1. Hvad har været dit udbytte og dine tanker vedrørende deltagelse i projekt "Etablering af vidensskabende netværk mellem specialpædagogiske boenheder for udviklingshæmmede/hjerneskede de beboere med en voldelig kommunikationsform"?
2. Hvordan har du oplevet dit eget bidrag og engagement i projektet?
3. Hvilke erfaringer vedrørende A og B vil du gerne videregive?
4. A: Den valgte arbejdsmetode (vidensskabende netværk, opdeling i netværks- og koordineringsgruppe, netværkskoordinator m.v.)
5. B: Det faglige indhold i netværksgruppens møde (temaer, erfaringsudvekslinger, relevans m.v.)

6. Hvordan vurderer du dit eget udbytte? (Med henblik på ny inspiration, kontakt til kolleger fra andre amter, indsigt i medarbejderproblematikker eller andet?)
7. Hvordan vurderer du udbyttet blandt dine medarbejdere?
8. Ville du en anden gang prioritere deres deltagelse i et sådant projekt?
9. Har du i øvrigt forslag eller kommentarer til styrkelse af et tværamtsligt samarbejde omkring Enkeltmandsprojekter?
10. Andre kommentarer